

Fframwaith Buddsoddi Rhanbarthol yng Nghymru – Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig

Pa gamau mae Llywodraeth Cymru yn eu hystyried, a pham?

Mae Cymru yn wlad hyderus sy'n edrych tuag at y dyfodol. Rydym yn awyddus i ddatblygu ein heconomi drwy adeiladu ar y gallu cadarn sydd gennym mewn ymchwil ac arloesi, sefydlu, cychwyn a datblygu busnesau, rhoi'r seilwaith angenrheidiol a sgiliau ar waith ar draws y rhanbarthau, cyflymu'r broses inni newid i fod yn economi di-garbon, a gwneud hyn i gyd mewn ffordd deg a chynhwysol.

Am y rheswm hwn, rydym yn cynnig fod dyfodol **buddsoddi rhanbarthol yn cefnogi twf a chynwysoldeb** ledled Cymru, gyda phedwar maes blaenoriaeth buddsoddi sy'n ymwneud â'r canlynol:

- **Busnesau cynhyrchiol a chystadleuol**
- **Lleihau'r ffactorau sy'n arwain at anghydraddoldeb o ran incwm**
- **Cefnogi'r broses o newid i economi di-garbon**
- **Cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy**

Rydym yn cynnig dull a fydd yn:

1. **Canolbwyntio ar gyflawni canlyniadau** i sicrhau ein bod yn cael y mwyaf o'n buddsoddiadau ac yn helpu i greu'r Gymru y carem ei gweld, fel sydd wedi'i nodi yn ein Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
2. **Datganoli cyllid a phenderfyniadau** yn nes at y bobl a ddylai elwa ym mhob rhan o Gymru, gyda rhanbarthau'n blaenoriaethu portffolios o ymyriadau integredig i roi polisi economaidd ar waith sy'n canolbwyntio ar bobl ac ar leoedd mewn partneriaeth. Rydym am sicrhau ein bod yn cyd-fynd â chynlluniau Llywodraeth Cymru i gael mwy o gydweithio ar lefel ranbarthol gan gynnwys cyfrwng posibl y Cyd-bwyllgorau Corfforedig arfaethedig a gyflwynir gan y Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru)¹, a'r Fframweithiau Economaidd Rhanbarthol sy'n cael eu llunio ar y cyd gan dimau'r Prif Swyddog Rhanbarthol a rhanddeiliaid ym mhob rhanbarth.
3. **Integreiddio â'n polisiau a'r cyfleoedd pellach i fuddsoddi** yng Nghymru, y DU ac yn rhyngwladol, gan gynnwys y Fargen Twf a'r Fargen Ddinesig.
4. **Llunio un gronfa ar sail amlflwydd**, lle bydd cymunedau a phartneriaid ledled Cymru yn cael budd o'r gweithgareddau sy'n cyflawni blaenoriaethau

¹ <https://llyw.cymru/bil-llywodraeth-leol-ac-etholiadau-cymru>

lleol, rhanbarthol a chenedlaethol, yn ogystal â chynnig y gweithgareddau hynny hefyd.

5. **Adeiladu ar y gwaith o integreiddio cydraddoldeb, datblygu cynaliadwy a'r iaith Gymraeg** (a elwir yn 'themâu llorweddol') yn ein buddsoddiadau.
6. **Annog cydweithio ar draws ffiniau**, yng Nghymru a thu hwnt, i gryfhau enw da Cymru fel gwlad arloesol, allblyg.
7. **Sicrhau bod gan ardaloedd lleol a rhanbarthau y gallu a'r capasiti angenrheidiol** i sicrhau cymaint o gyfleoedd â phosibl o fuddsoddiad economaidd rhanbarthol.
8. **Creu fframwaith symlach a mwy cymesur** sy'n cynnal ein hymrwymiad i sicrhau bod buddsoddiadau yn agored, yn deg ac yn dryloyw.

Beth rydym am ei gyflawni

I ddod yn lle'r cyllid Ewropeaidd yng Nghymru, rydym yn cynnig Fframwaith Cenedlaethol newydd a hyblyg ar gyfer buddsoddi economaidd rhanbarthol, gyda'r *Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol*, yn sail iddo.

Ein nod yw bod y Fframwaith hwn yn darparu buddsoddiadau sy'n seiliedig ar dystiolaeth ac yn targedu'n fwy penodol. Bydd y buddsoddiadau hyn yn ennyn newid go iawn drwy gydnabod pwysigrwydd lle a phobl, ynghyd ag ymrwymiad i ddatganoli cyllid a'r broses gwneud penderfyniadau yn nes at y bobl a ddylai elwa.

Er mai'r ymrwymiad hwn i ddatganoli cyfrifoldeb i'r rhanbarthau yw conglfaen *Cynllun Gweithredu ar yr Economi*² Llywodraeth Cymru, bydd y fframwaith hwn ar gyfer rheoli, cyd-gysylltu a gwerthuso buddsoddiadau economaidd rhanbarthol ledled Cymru yn cyd-fynd hefyd â pholisïau eraill i fanteisio ar dwf a threchgu tlodi, gan gynnwys ein *Strategaeth Ryngwladol*³, *Fframwaith Datblygu Cenedlaethol*⁴, *Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru*⁵, *Cynllun Cyflogadwyedd*⁶, *Ffermio Cynaliadwy a'n Tir*⁷ a *Gwaith Teg Cymru*⁸.

² <https://llyw.cymru/ffyniant-i-bawb-y-cynllun-gweithredu-ar-yr-economi>

³ <https://llyw.cymru/strategaeth-ryngwladol-i-gymru>

⁴ <https://llyw.cymru/fframwaith-datblygu-cenedlaethol>

⁵ <https://llyw.cymru/buddsoddi-yn-y-seilwaith>

⁶ <https://llyw.cymru/cynllun-cyflogadwyedd>

⁷ <https://llyw.cymru/cynigion-diwygiedig-ar-gyfer-cefnogi-ffermwyr-cymru-ar-ol-brexit>

⁸ <https://llyw.cymru/gwaith-teg-cymru>

Ein nod yw rhoi'r Fframwaith hwn ar waith drwy wneud y canlynol:

Creu un gronfa a fyddai'n lleihau'r baich gweinyddol ar sefydliadau sy'n awyddus i elwa o arian buddsoddi rhanbarthol yn y dyfodol, a hwyluso mwy o gyfleoedd i gyd-gysylltu buddsoddiadau a gweithgareddau.

Symud i ddefnyddio dull gweithredu yn seiliedig ar leoedd sy'n adlewyrchu'r rhanbarthau a chynnig mwy o gyfleoedd i integreiddio â pholisïau Llywodraeth Cymru, yn ogystal ag adlewyrchu'r rhyngddibyniaethau ar draws ffiniau, yn y Deyrnas Unedig ac yn rhyngwladol.

Sicrhau bod buddsoddiadau yn cyd-fynd ag arferion gorau Cymru, y DU ac arferion rhyngwladol o ran archwilio, monitro a gwerthuso i leihau biwrocratiaeth i bartneriaid cyflenwi.

Symud y broses o flaenoriaethu a gwneud penderfyniadau perthnasol i'r rhanbarthau a'r cymunedau, fel bod ganddynt rym i ddatblygu mwy ar eu cryfderau a'u cyfleoedd unigryw, a chreu buddion sy'n nes at bobl a lleoedd.

Nid yw manteisio ar gyfleoedd i ddatblygu ffyrdd newydd a hyblyg o weithio y tu allan i fframwaith cyllido rheoleiddiol yr UE yn golygu ein bod yn cynnig cychwyn o'r newydd. Ceir elfennau allweddol o drefniadau cyllido blaenorol sy'n fuddiol, ac rydym yn awyddus i'w cadw ac i adeiladu arnynt, ar sail adborth gan ein rhanddeiliaid. Y rhain yw:

Cyllido amlflwydd, sy'n cynnig sicrwydd tymor hwy i sefydliadau o ran cynllunio buddsoddiadau, a mwy o bwyslais ar sicrhau canlyniadau.

Cydraddoldeb, hawliau dynol a gwarchod yr amgylchedd. Mae hyn wedi cael ei integreiddio mewn ymyriadau sydd wedi'u hariannu gydag arian Ewropeaidd yn ystod y ddau ddegawd diwethaf, ac mae'r rhain yn allweddol i ymrwymïadau Llywodraeth Cymru ac i ymrwymïadau cyffredinol o ran sector cyhoeddus Cymru.

Sicrhau bod buddsoddiadau yn cyd-fynd â pholisi cyffredinol Llywodraeth Cymru i sicrhau gwerth am arian a gwell cyd-gysylltu strategol.

Cydweithio ar draws y DU, Ewrop ac yn rhyngwladol, oherwydd bydd y partneriaethau y byddwn yn eu creu yn ein helpu i ddod o hyd i atebion go iawn i'r heriau cyffredin rhyngom, a sicrhau bod Cymru yn parhau i fod yn bartner gweithredol uchel ei barch yn Ewrop ac ar lefel rhyngwladol.

Sut mae'r bobl sydd fwyaf tebygol o deimlo effeithiau'r cynnig wedi bod yn rhan o'r gwaith o'i ddatblygu?

Rydym wedi strwythuro ein Fframwaith ar sail egwyddorion cynllunio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, a'r ffyrdd o weithio yn yr egwyddor datblygu cynaliadwy ar gyfer cyrff cyhoeddus.

Mae'r cynigion sydd yn yr ymgynghoriad hwn wedi cael eu datblygu mewn partneriaeth agos â rhanddeiliaid mewn amrywiol sectorau ar draws Cymru. Mae ffocws cadarn sy'n seiliedig ar dystiolaeth i'n meysydd blaenoriaeth buddsoddi, ac mae'r ffocws hwnnw wedi'i sbarduno gan resymeg glir i sicrhau ein bod yn cael gwerth am arian ac yn sicrhau'r effaith fwyaf i bobl, busnesau, a chymunedau ledled Cymru.

Mae Grŵp Llywio Buddsoddi Rhanbarthol Cymru yn cael ei gadeirio gan Huw Irranca-Davies AC, ac mae'n cynnwys ystod eang o randdeiliaid, gan gynnwys busnesau, llywodraeth leol, sefydliadau academiaidd, undebau llafur, a'r trydydd sector. Mae'r grŵp llywio wedi cwrdd chwe gwaith ers mis Ionawr 2019 i gasglu'r sylfaen dystiolaeth arwyddocaol, i lywio rhaglen gynhwysfawr o ymgysylltu â rhanddeiliaid, ac i ddatblygu'r ymgynghoriad hwn. Mae pedwar is-grŵp arbenigol (Fframwaith Cenedlaethol, Gweithredu, Trawsffiniol a Rhyngwladol, a Monitro a Gwerthuso) wedi bod yn cwrdd yn rheolaidd hefyd ers haf diwethaf i helpu i lywio'r gwaith, gan ddod â mwy na 100 o randdeiliaid ynghyd. (Mae rhagor o fanylion yn Atodiad A, sydd hefyd yn cynnwys cysylltiadau gwe i grynodedeb o bapurau gwaith sydd wedi'u drafftio gan y pedwar is-grŵp arbenigol).

Hefyd, ers mis Ionawr 2019 rydym wedi bod yn gweithio'n agos â'r Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD) – sefydliad sy'n adnabyddus yn rhyngwladol – i gael cefnogaeth i'n huchelgais parhaus i feincnodi'n rhyngwladol ar ôl ymadael â'r UE a chael cyngor am lywodraethu a datblygu rhanbarthol yn y dyfodol. Bydd y prosiect dwy flynedd⁹ wedi ei gwblhau erbyn diwedd eleni, a bydd yr adborth y mae'r Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd wedi'i gael hyd yma gan lywodraeth a rhanddeiliaid ledled Cymru yn cyfrannu at yr ymgynghoriad hwn hefyd.

Mae'r **dadansoddiad economaidd-gymdeithasol** rydym wedi'i lunio (Atodiad B) yn gosod ein sylfaen dystiolaeth ar gyfer pob un o'r pedwar maes blaenoriaeth buddsoddi a ddisgrifir isod.

Beth yw'r effeithiau mwyaf arwyddocaol – cadarnhaol a negyddol?

Mae'r model cyllido a gynigir wedi cael ei gynllunio i gymryd lle Cronfeydd Strwythurol presennol yr Undeb Ewropeaidd. Os na ddaw dim yn lle'r cronfeydd hyn

⁹ <https://llyw.cymru/adolygiad-yr-oecd-o-wahanol-haenau-llywodraethu-trosolwg-or-prosiect>

ar ôl Brexit, byddai hynny'n cael effaith negyddol sylweddol ar economi Cymru a phobl Cymru.

Nod ein pedwar maes blaenoriaeth yw creu Cymru fwy llewyrchus, cyfartal a gwyrdd fel sydd wedi'i nodi yn y Rhaglen Lywodraethu ac ym mlaenoriaethau'r Prif Weinidog. Mae hyn yn cynnwys, yn benodol, cyflawni yn erbyn ein hamcanion llesiant¹⁰, a chysoni hyn â strategaethau presennol Llywodraeth Cymru ac ychwanegu gwerth atynt. Rydym yn awyddus i alluogi rhanbarthau a chymunedau i ddatblygu eu portffolios eu hunain o gamau gweithredu sy'n cyd-fynd â'i gilydd er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau yn unol ag anghenion a chryfderau'r rhanbarthau a'r cymunedau.

Pwrpas yr amcanion strategol yw sicrhau bod buddsoddi rhanbarthol yn cyfrannu cymaint â phosibl at nodau llesiant Cymru. Rydym ni wedi pennu'r amcanion strategol, drwy weithio'n agos gyda rhanddeiliaid, ac mae'r amcanion wedi'u seilio ar yr hyn sy'n gweithio fel y gwelir yn y sylfaen dystiolaeth. Mae'r achos dros ymyrryd wedi'i nodi'n fwy manwl yn ein dadansoddiad economaidd-gymdeithasol (Atodiad B), sydd wedi bod yn sylfaen dystiolaeth allweddol inni ar gyfer ein hymyriadau, ochr yn ochr â'r holl waith gan bartneriaid yn y gweithgorau sy'n canolbwyntio ar bob maes.

Mae pwysigrwydd ac effaith drawsnewidiol unrhyw arloesi, ymchwil, technolegau (gan gynnwys digidol), entrepreneuriaeth, adnabod a mynd i'r afael ag anghydraddoldeb a chynaliadwyedd yn themâu sy'n cydreddeg drwy'r pedwar maes blaenoriaeth hyn. Mae pob un o'r blaenoriaethau yn ategu ei gilydd, er enghraifft, bydd sicrhau bod cymaint â phosibl o bobl mewn gwaith o ansawdd da yn helpu busnesau i ffynnu hefyd. Mae problemau cymhleth yn bodoli sy'n gofyn am amryw o atebion er mwyn eu datrys yn iawn, a chyfleoedd enfawr sy'n gofyn am gydweithio a gwaith integredig os ydym am fanteisio arnynt.

Busnesau cynhyrchiol a chystadleuol

Ein nod yw adeiladu ar y llwyddiannau a gafwyd hyd yma er mwyn creu swyddi o ansawdd uchel ym mhob cwr o Gymru, drwy wneud busnesau a mentrau cymdeithasol o bob maint yn fwy cynhyrchiol a chystadleuol. Rydym yn awyddus i hybu twf mewn ffordd gynaliadwy a chynhwysol drwy helpu entrepreneuriaid, busnesau newydd a busnesau sydd eisoes yn bodoli i fod yn fwy ffyniannus.

Y sefyllfa ar hyn o bryd

Mae microfusnesau a busnesau bach yn arbennig wedi gweld twf mawr o ran cyflogaeth ers dros ddegawd. Wrth gymharu â gweddill y DU, mae'r gyfran a gyflogir gan microfusnesau a chwmnïau bach yn uwch yng Nghymru, ac rydym am i'r microfusnesau a'r cwmnïau bach hynny ddatblygu'n gwmnïau mawr a chanolig. Mae cwmnïau canolig eu maint yn perfformio'n eithaf da hefyd, gyda chynnydd o ran

¹⁰ <https://llyw.cymru/adroddiad-blynyddol-llywodraeth-cymru-2019>

trosiant, cyflogaeth a nifer y cwmnïau. Mae gan Gymru nifer mawr o ficrofusnesau, ond mae nifer y busnesau newydd sy'n gymharol i faint y boblogaeth yn is yng Nghymru nag yng ngweddill y DU.

Mae perfformiad gwael o ran cynhyrchiant wedi cael ei nodi fel problem sylweddol yn y DU, ac mae hynny'n deillio o ddiffyg buddsoddi mewn busnes, llai o arloesi, rheoli ansawdd yn wael, a lefelau sgiliau is. Ers yr argyfwng ariannol, mae twf cynhyrchiant dros y degawd diwethaf wedi bod yn wan iawn. Mae mwy a mwy o gwmnïau â lefelau cynhyrchiant isel, ac mae hynny'n arwain at gyfyngu cynhyrchiant yn gyffredinol a thanberfformiad cymharol mewn sectorau lle gellid disgwyl i'r lefelau cynhyrchiant fod yn uwch. Mae hefyd yn arafu'r gyfradd arloesi, ac yn rhwystro'r boblogaeth ehangach o gwmnïau rhag datblygu i'r un graddau â chwmnïau blaenllaw.

Ein nod

Rydym yn awyddus i gynyddu nifer a maint y mentrau a'r busnesau newydd (gan gynnwys gwasanaethau, busnesau cymdeithasol, a'r rheini sy'n rhan o'r economi sylfaenol) ledled Cymru mewn ffordd gynaliadwy – yn enwedig yn yr ardaloedd lle mae'r angen mwyaf – gan weithio ar draws y Llywodraeth i ddod o hyd i'r atebion mwyaf effeithiol, nid dim ond y rheini a ystyrir yn draddodiadol. Bydd hyn yn helpu i greu a chadw swyddi cynaliadwy o ansawdd da, a fydd yn cyfrannu at dwf economaidd a chynhyrchiant, ond at waith teg hefyd. Rydym hefyd am annog pobl i greu mwy o fentrau sy'n eiddo i bobl leol ac yn cyflogi staff lleol, a hybu cynaliadwyedd y mentrau hynny. Mae tystiolaeth yn dangos eu bod yn arwain at ganlyniadau buddiol o ran yr economi, a'u bod yn fwy tebygol o aros yng Nghymru.

Rydym hefyd am feithrin sector arloesi a phrifysgolion sy'n gadarn ac yn gystadleuol. Rydym yn awyddus i bob rhan o Gymru fanteisio ar y buddion a ddaw yn sgil hyn, gan adeiladu ar y ffordd lwyddiannus rydym yn defnyddio arbenigedd craff i ddod o hyd i feysydd ym mhob cwr o Gymru lle ceir mantais gymharol. Y bwriad gyda hyn fyddai denu mewnfuddsoddiad, cystadlu am gyllid ar gyfer gwaith ymchwil a sicrhau bod yr arferion gorau yn cael eu lledaenu fwyfwy ymhlith mentrau. Gwyddom fod busnesau'n fwy cynhyrchiol pan fyddant yn barod i fasnachu'n rhyngwladol, ac mae angen y cynhyrchiant hwnnw arnynt wrth iddynt ddechrau cystadlu mewn marchnadoedd rhyngwladol.

Er mwyn gwneud yn siŵr ein bod yn ychwanegu gwerth, ein nod fyddai targedu cefnogaeth yn yr ardaloedd hynny ac i'r mentrau hynny lle gwelir methiannau penodol o ran y farchnad, gan gydnabod bod gan bob ardal anghenion busnes gwahanol. Byddai'r Fframweithiau Economaidd Rhanbarthol yn blaenoriaethu ymyriadau penodol ym mhob rhanbarth, er mwyn adlewyrchu'r cyfleoedd a'r heriau sydd ar gael ym mhob ardal leol.

Yr amcanion strategol a gynigir

- 1. Cefnogi'r gwaith o greu swyddi cynaliadwy o ansawdd da, a busnesau sy'n bodloni diffiniad Gwaith Teg fel sydd wedi'i nodi gan y Comisiwn Gwaith Teg.**

2. **Helpu i greu gweithluoedd medrus iawn ac sydd wedi'u hyfforddi'n dda, gan sicrhau bod busnesau mor gystadleuol â phosibl – yn rhyngwladol a gartref.**
3. **Cefnogi twf cynaliadwy a chynhwysol ac olyniaeth busnesau cynhenid yn ogystal â chadw'r busnesau hynny, gan gynnwys y rheini yn yr economi sylfaenol sy'n rhoi pwyslais penodol ar ddatblygu i fod yn gwmnïau cynhyrchiol canolog eu maint sydd â'u gwreiddiau yn eu cymunedau lleol.**
4. **Cynyddu'r capasiti ymchwil ac arloesi er mwyn i sefydliadau ymchwil allu denu mwy o gyllid i Gymru, a helpu busnesau i drosi arloesedd yn gynnyrch masnachol newydd a gwell.**
5. **Cyflwyno ffyrdd cynaliadwy o sicrhau bod busnesau yng Nghymru yn gallu cael gafael ar y cyllid sydd ei angen arnynt er mwyn ffynnu a datblygu yng Nghymru, a manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd trawsffiniol a rhyngwladol.**

Lleihau'r ffactorau sy'n arwain at anghydraddoldeb o ran incwm

Ein nod yw sicrhau bod cymaint o bobl â phosibl mewn swyddi o ansawdd da lle maent yn iach ac yn ddiogel, gan ofalu bod hyn yn cael ei rannu'n deg ar draws ardaloedd daearyddol a demograffeg, yn enwedig ymysg grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol. Y rheswm dros hyn yw bod tystiolaeth, er enghraifft gan y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd¹¹, yn dangos bod anghydraddoldeb yn cael effaith negyddol ar dwf economaidd.

Y sefyllfa ar hyn o bryd

O ganlyniad i gyfuniad o ffactorau – arloesi digidol, awtomatiaeth, datgarboneiddio, poblogaeth sy'n heneiddio fwyfwy, a'r DU yn ymadael â'r UE – bydd argaeledd a natur swyddi yn newid yng Nghymru.

Mae diweithdra ac anweithgarwch economaidd yn dal yn ffactorau arwyddocaol sy'n achosi anghydraddoldeb, ac anabledd/salwch a gofalu am y teulu/cartref yw'r prif resymau nad yw oedolion yng Nghymru yn gweithio. Gall cyfnodau o anweithgarwch gael effaith negyddol ar bob math o ganlyniadau yn nes ymlaen mewn bywyd, ac maent yn niweidiol dros ben i bobl ifanc.

Mae pobl â sgiliau lefel uwch yn fwy tebygol o fod mewn gwaith, ac yn llai tebygol o wynebu tlodi. Mae unigolion di-waith sydd â chymwysterau Addysg Bellach is na Lefel 2 yn fwy tebygol o fod mewn swydd am gyfnod hir, o gael cyflog uwch ac o gynyddu eu cyflog – yn enwedig ymysg yr unigolion hynny o ardaloedd difreintiedig. Mae'r rheini sydd wedi gwneud prentisiaethau yn tueddu i fod yn fwy tebygol o fod

¹¹ <http://www.oecd.org/els/soc/trends-in-income-inequality-and-its-impact-on-economic-growth-SEM-WP163.pdf>

mewn swydd, ac mae'n ymddangos bod prentisiaethau ar lefel uwch yn cynnig llawer mwy o fuddion i'r farchnad lafur. Mae tystiolaeth hefyd bod cymwysterau uwch yn arwain at waith a chyflog ar lefel uwch. Mae ein dadansoddiad economaidd-gymdeithasol yn dangos, rhwng y rhywiau, fod y bwlch rhwng lefel cyrhaeddiad addysgol a lefel cyflogaeth yn fwy i fenywod nag i ddynion.

Mae nifer yr aelwydydd sy'n gweithio ac yn wynebu tlodi mewn gwaith wedi cynyddu yng Nghymru, yn sgil twf isel o ran cyflogau yn ogystal â chynnydd mewn costau tai. Mae tystiolaeth yn awgrymu mai cyfrannau eithaf bach o bobl sy'n llwyddo i symud ymlaen o swyddi sy'n talu'n wael, a bod y rheini sy'n methu gadael y cylch o swyddi sy'n talu'n wael yn fwy tebygol o fod yn fenywod, yn hŷn, yn gweithio'n rhan-amser ac yn gweithio ym maes gwasanaeth cwsmeriaid a gwerthu neu alwedigaethau elfennol.

Mae grwpiau allweddol, y mae'n ymddangos eu bod yn wynebu mwy o risg o dlodi, yn debygol o wynebu costau ychwanegol sy'n cael effaith anghymesur arnynt, er enghraifft, ym meysydd anabledd a gofal plant. Hefyd, mae tystiolaeth bod costau tai yn cyfrannu'n sylweddol at gyfraddau tlodi ymysg pobl ifanc, ac mae "premiwm tlodi" hefyd lle mae cael gafael ar nwyddau a gwasanaethau yn costio mwy i aelwydydd tlotach¹². Mae hyn yn creu cyfle i gefnogi cynlluniau fel undebau credyd, yswiriant cartref isel mewn cost drwy gymdeithasau tai, a chynlluniau newid cyflenwyr ynni ar y cyd.

Ein nod

Mae ein *Cynllun Cyflogadwyedd* (Mawrth 2018) yn amlinellu'r uchelgais i helpu pobl i gael gwaith heddiw, a hefyd i baratoi'r gweithlu ar gyfer heriau'r dyfodol. Mae targedau 10 mlynedd wedi cael eu gosod i gynyddu lefel cynhyrchiant a chau'r bwlch â gweddi y DU o ran lefelau diweithdra, anweithgarwch economaidd, a lefelau cymwysterau. Mae hyn yn cael ei gefnogi gan y Bil Partneriaeth Gymdeithasol (Cymru), a nodir mewn ymgynghoriad ar wahân diweddar, a *Gwaith Teg Cymru*, adroddiad y Comisiwn Gwaith Teg. Rydym yn awyddus i helpu pobl i gael y sgiliau a'r hyfforddiant sydd eu hangen i fod yn rhan o weithlu cynhyrchol mewn swyddi cynaliadwy o safon, sy'n sicrhau bod ein heconomi mor gystadleuol ag y bo modd yn y DU ac ar lefel ryngwladol.

Mae hyn yn galw am gydbwysedd gofalus rhwng parhau ag ymdrechion i gynyddu lefelau cyfranogiad yn y farchnad lafur yn ogystal â gwella ansawdd swyddi yn unol â'r diffiniadau o Waith Teg. Mae angen inni hefyd gynyddu lefel sgiliau a hyblygrwydd gweithluoedd, mynd i'r afael â thlodi mewn gwaith a lleihau'r anghydraddoldeb o ran gobaith i gael gwaith, yn enwedig i bobl sydd â nodweddion hil neu anabledd heb gynrychiolaeth ddigonol.

¹² <http://www.appgpoverity.org.uk/poverty-premium/>

Yr amcanion strategol a gynigir

- 1. Gwella'r lefelau cyfranogiad yn y farchnad lafur i bobl mewn grwpiau lle mae'r bylchau mwyaf o ran lefelau gweithgarwch economaidd, yn enwedig i bobl anabl.**
- 2. Cynyddu symudedd gweithluoedd presennol a'u gallu i addasu.**
- 3. Gwella lefelau sgiliau a chyrhaeddiad yng Nghymru.**
- 4. Lleihau costau hanfodol i bobl sydd ar incwm isel.**
- 5. Lleihau'r anghysondeb mewn cyflogau yng nghyd-destun rhywedd, hil, a phobl ag anableddau.**

Cefnogi'r broses o newid i economi di-garbon

Yr argyfwng hinsawdd yw her fyd-eang ein hoes ni. Mae'r risgiau'n real ac ar eu mwyaf i'n pobl fwyaf agored i niwed, ond bydd newid i economi di-garbon yn dwyn yn ei sgil gyfleoedd i sicrhau twf glân, swyddi o ansawdd a manteision yn y farchnad fyd-eang, yn ogystal â manteision i'n hamgylchedd, ein hiechyd, ein haer a'n dŵr.

Y sefyllfa ar hyn o bryd

Mae Cymru eisoes yn y broses o newid, yn lleihau lefel ei hallyriadau ac yn datgloi cyfleoedd i sicrhau twf glân. Cyfanswm y trosiant a gynhyrchwyd gan fusnesau sy'n weithredol yn economi "Carbon Isel ac Ynni Adnewyddadwy" yng Nghymru oedd £2.2 biliwn yn 2018, cynnydd o 15% o'i gymharu â 2017. Ar hyn o bryd, mae hanner yr ynni sy'n cael ei gynhyrchu yng Nghymru yn ynni adnewyddadwy – chwarter yn fwy nag yn 2014. Tyrbinau gwynt y môr sy'n gyfrifol am y rhan fwyaf o'r cynnydd hwn. Mae Cymru hefyd yn cael ei hystyried yn arweinydd blaenllaw ym maes ymchwil a datblygu syniadau gwyrdd newydd. Daw allyriadau Cymru o bob math o ffynonellau, ond busnesau, tai, trafndiaeth ac amaethyddiaeth sy'n eu hachosi'n bennaf.

Ein nod

Rydym yn awyddus i adeiladu ar enw da a gallu Cymru i ymchwilio ac arloesi ym maes cynhyrchu ynni adnewyddadwy a'i gwneud yn haws i ynni adnewyddadwy gyrraedd y farchnad fel rhan o system ynni clyfar.

Ein hymrwymiad drwy *Ffyniant i Bawb: Cymru Carbon Isel*¹³ yw bod o leiaf 70% o'r defnydd o drydan yng Nghymru yn cael ei gynhyrchu gan ynni adnewyddadwy erbyn 2030, gydag 1 GW o drydan adnewyddadwy o dan berchnogaeth leol erbyn 2030. Rydym hefyd yn awyddus i sicrhau bod elfen o berchnogaeth leol i bob datblygiad

¹³ <https://llyw.cymru/ffyniant-i-bawb-cymru-carbon-isel-cymru>

ynni newydd yng Nghymru o 2020 ymlaen. Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod cymunedau'n cadw'r buddion a ddaw wrth newid i system ynni glanach. Rydym hefyd am helpu cymunedau i gael eu pweru, yn y tymor hir, gan gynllun ynni sydd wedi'i gynhyrchu'n lleol fel rhan o system ynni hyblyg a chlyfar. Mae cadw'r cynhyrchu a'r buddion yn nes at y cymunedau yn helpu i sicrhau y bydd y broses o newid i economi di-garbon yn arloesol ac yn deg o safbwynt cymdeithasol, a bydd yn gwarchod gweithwyr a allai ddioddef yn sgil newid i'r economi newydd.

Erbyn 2030, rydym am leihau allyriadau teithio drwy gynyddu nifer y bobl sy'n defnyddio ac yn berchen ar gerbydau trydan, gwella mesurau effeithlonrwydd tanwydd, ac annog pobl i ddefnyddio dulliau mwy cynaliadwy o deithio. Rydym hefyd yn awyddus i fynd i'r afael ag allyriadau tai drwy newid ymddygiad, mesurau gwresogi carbon isel ac effeithlonrwydd ynni, ac effeithlonrwydd ynni ar ffermydd drwy gynyddu gorchudd coed, lleihau'r carbon a gollir drwy fawndiroedd, ac adeiladu storfeydd carbon o fewn biomas.

Mae'r amcanion isod yn dangos sut gallai buddsoddi rhanbarthol chwarae rôl bwysig i helpu i gyflawni'r nodau hyn, ac maent yn cyd-fynd â pholisïau ehangach Llywodraeth Cymru.

Yr amcanion strategol a gynigir

- 1. Cynhyrchu mwy o ynni adnewyddadwy a chefnogi ymchwil, datblygiadau ac addysg berthnasol.**
- 2. Gwella'r broses o newid i drafnidiaeth carbon isel.**
- 3. Cefnogi cynlluniau tai ac adeiladu cyfalaf i leihau allyriadau.**
- 4. Gwella bioamrywiaeth a dadwneud effeithiau allyriadau nwyon tŷ gwydr.**
- 5. Datblygu'r sgiliau y bydd eu hangen ar y gweithlu yn y dyfodol ar gyfer datgarboneiddio.**

Cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy

Mae gweithluoedd sy'n hapus ac yn iach, a chymunedau cryf, yn asedau economaidd sydd o fudd i bawb. Rydym yn awyddus i sicrhau bod cymunedau ar hyd a lled Cymru yn cynnig digon o gyfleoedd ac yn sicrhau llesiant er mwyn i'r bobl sy'n byw yma allu byw bywydau hir a hapus, a chyflawni eu potensial i wneud cyfraniad cynhyrchol at ein heconomi a'n cymdeithas.

Y sefyllfa ar hyn o bryd

Ar ôl deg mlynedd o gyni, a degawdau o globaleiddio, mae llawer o gymunedau yn gweld pethau'n anodd. Mae canol trefi yn dioddef wrth i siopau gau, wrth i'r sector cyhoeddus grebachu ac yn sgil diffyg mewnfuddsoddi. Mae rhai'n dal yn methu cael gafael ar wasanaethau digidol. Mae amseroedd gwasanaethau trafnidiaeth yn gallu cyfyngu mynediad at ofal a thwf busnesau. Nid yw pawb yn cael yr un cyfle i gael

blas ar wahanol ddiwylliannau a mathau o dreftadaeth yng Nghymru. Mae anghydraddoldeb economaidd yn arwain at anghydraddoldebau enfawr o ran canlyniadau iechyd, gyda ffactorau fel anabledd ac iechyd meddwl yn dal yn bwysau cyson ar ddangosyddion economaidd.

Er gwaethaf yr heriau hyn, mae cymunedau yng Nghymru yn gallu bod yn fywiog, yn greadigol ac yn gadarn. Gallent gynnig llawer o gyfalaf dynol, a gwelir nifer o enghreifftiau o bobl leol a'r trydydd sector yn ehangach – ar y cyd ag eraill yn aml iawn – yn arwain y gwaith o ddiogelu'r amgylchedd, helpu'r rheini sydd mewn angen, trechu tlodi a chreu ffyniant. Yn ogystal â rhoi sylw i ddiffygion, rydym yn sylweddoli ei bod yn hollbwysig manteisio ar asedau a chyfleoedd sy'n gallu bod o fudd i gymuned, gan gynnwys cefnogi'r rheini sy'n gwneud hynny'n barod.

Ein nod

Rydym am alluogi cymunedau trefol, gwledig ac arfordirol i ganfod a datblygu atebion i'r rhwystrau cymdeithasol ac economaidd maent yn eu hwynebu er mwyn gallu ffynnu, i siapia eu lleoedd lleol er mwyn sbarduno cyfleoedd economaidd newydd, ac i ddatblygu iechyd meddwl ac iechyd corfforol. Rydym am weld mwy o fusnesau, grwpiau cymunedol a mentrau cymdeithasol yn y trydydd sector yn gyffredinol yn cynnal gweithgareddau ar y cyd â'r gymuned leol.

Wrth i'r maes manwerthu barhau i ddirywio, mae angen inni addasu canol ein trefi at ddibenion gwahanol ar sail cartrefi, swyddfeydd, hamdden, gwasanaethau a lle cymunedol. Drwy hyrwyddo gwell cysylltedd, gallwn leihau anghydraddoldebau o ran canlyniadau a sicrhau bod dinasyddion yn cael y gwasanaethau sydd eu hangen arnynt. Rydym yn awyddus i gryfhau canol trefi drwy greu a chryfhau'r seilwaith cymdeithasol sydd ei angen er mwyn i gymunedau weithredu a bodoli fel y dylent, gan gynnwys y diwydiannau creadigol, sy'n hollbwysig i hyrwyddo ymdeimlad cryf o le a phobl. I wneud hynny bydd angen defnyddio lleoedd cymunedol yn well, datblygu asedau cymunedol newydd – yn enwedig seilwaith gwyrdd – a chysylltedd sydd wedi'i integreiddio'n well.

Rydym yn awyddus i bobl gael mynediad cyfartal at wasanaethau ledled Cymru, gan ganolbwyntio ar y bobl fwyaf bregus yn arbennig. Rydym am wella mynediad at safleoedd diwylliant a threftadaeth er mwyn gwrthsefyll effeithiau a ddaw yn sgil teimlo'n ynysig, yn enwedig i bobl hŷn a phobl anabl.

Rydym hefyd am gynnig cyfleoedd economaidd cynaliadwy i bobl ifanc, gan sicrhau bod dyfodol cadarnhaol yn bosibl iddynt yn eu hardaloedd lleol – ni waeth ym mhle mae'r ardal na pha mor wledig yw hi – heb fod angen iddynt symud i ddinasoedd yng Nghymru a thu hwnt.

Yr amcanion strategol a gynigir

- 1. Galluogi pobl mewn cymunedau ledled Cymru i ddod o hyd i atebion i broblemau cyffredin ar y cyd â phartneriaid cyflenwi, ac i rannu arferion gorau.**

2. **Lleihau anghydraddoldeb o ran mynediad at wasanaethau, nwyddau a gweithgareddau hamdden neu ddiwylliannol lleol i bobl ledled Cymru, yn enwedig lle mae'r angen mwyaf ymysg grwpiau bregus neu ymylol.**
3. **Gwella'r seilwaith cymdeithasol ac economaidd er mwyn hyrwyddo lleoedd gwledig a threfol sy'n gynaliadwy.**

Yn sgil yr effeithiau a nodwyd, sut bydd y cynnig:

- **yn cyfrannu cymaint â phosibl at ein hamcanion llesiant a'r saith nod llesiant; a/neu,**
- **yn osgoi, yn lleihau neu'n lliniaru unrhyw effeithiau negyddol?**

Pwrpas y Fframwaith newydd yw darparu model sy'n seiliedig ar dystiolaeth a fydd yn sicrhau newid radical drwy gyfuno buddsoddiadau mewn lleoedd a phobl, ynghyd ag ymrwymiad i ddatganoli cyllid a dod â'r broses gwneud penderfyniadau yn nes at y bobl a ddylai elwa. Mae'r Fframwaith wedi'i strwythuro ar sail egwyddorion cynllunio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, a'r ffyrdd o weithio yn yr egwyddor datblygu cynaliadwy ar gyfer cyrff cyhoeddus. Mae'r meysydd blaenoriaeth buddsoddi wedi cael eu dewis oherwydd eu bod yn cyd-fynd â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r Cynllun Gweithredu ar yr Economi.

Yn ogystal â datganoli cyfrifoldeb i'r rhanbarthau, bydd y fframwaith hefyd yn sicrhau bod cymorth ar gael i reoli, cydgysylltu a gwerthuso buddsoddiadau ledled Cymru er mwyn gofalu eu bod yn cyd-fynd â pholisïau eraill Llywodraeth Cymru – gan gynnwys y Strategaeth Ryngwladol, y Cynllun Cyflogadwyedd, Ffermio Cynaliadwy a'n Tir, ac argymhellion y Comisiwn Gwaith Teg.

Bydd y model cyllido rhanbarthol newydd yn:

- Cefnogi'r gwaith o greu swyddi cynaliadwy o ansawdd da, a busnesau sy'n bodloni diffiniad Gwaith Teg fel sydd wedi'i nodi gan y Comisiwn Gwaith Teg.
- Helpu i greu gweithluoedd medrus iawn ac sydd wedi'u hyfforddi'n dda, gan sicrhau bod busnesau mor gystadleuol â phosibl – yn rhyngwladol a gartref.
- Cefnogi twf cynaliadwy a chynhwysol ac olyniaeth busnesau cynhenid yn ogystal â chadw'r busnesau hynny, gan gynnwys y rheini yn yr economi sylfaenol sy'n rhoi pwyslais penodol ar ddatblygu i fod yn gwmnïau cynhyrchol canolog eu maint sydd â'u gwreiddiau yn eu cymunedau lleol.
- Cynyddu'r capasiti ymchwil ac arloesi er mwyn i sefydliadau ymchwil allu denu mwy o gyllid i Gymru, a helpu busnesau i drosi arloesedd yn gynnyrch masnachol newydd a gwell.

- Cyflwyno ffyrdd cynaliadwy o sicrhau bod busnesau yng Nghymru yn gallu cael gafael ar y cyllid sydd ei angen arnynt er mwyn ffynnu a datblygu yng Nghymru, a manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd trawsffiniol a rhyngwladol.
- Gwella'r lefelau cyfranogiad yn y farchnad lafur i bobl mewn grwpiau lle mae'r bylchau mwyaf o ran lefelau gweithgarwch economaidd, yn enwedig i bobl anabl.
- Cynyddu symudedd gweithluoedd presennol a'u gallu i addasu.
- Gwella lefelau sgiliau a chyrhaeddiad yng Nghymru.
- Lleihau costau hanfodol i bobl sydd ar incwm isel.
- Lleihau'r anghysondeb mewn cyflogau yng nghyd-destun rhywedd, hil, a phobl ag anableddau.
- Cynhyrchu mwy o ynni adnewyddadwy a chefnogi ymchwil, datblygiadau ac addysg berthnasol.
- Gwella'r broses o newid i drafnidiaeth carbon isel.
- Cefnogi cynlluniau tai ac adeiladu cyfalaf i leihau allyriadau.
- Gwella bioamrywiaeth a dadwneud effeithiau allyriadau nwyon tŷ gwydr.
- Datblygu'r sgiliau y bydd eu hangen ar y gweithlu yn y dyfodol ar gyfer datgarboneiddio.
- Galluogi pobl mewn cymunedau ledled Cymru i ddod o hyd i atebion i broblemau cyffredin ar y cyd â phartneriaid cyflenwi, ac i rannu arferion gorau.
- Lleihau anghydraddoldeb o ran mynediad at wasanaethau, nwyddau a gweithgareddau hamdden neu ddiwylliannol lleol i bobl ledled Cymru, yn enwedig lle mae'r angen mwyaf ymysg grwpiau bregus neu ymylol.
- Gwella'r seilwaith cymdeithasol ac economaidd er mwyn hyrwyddo lleoedd gwledig a threfol sy'n gynaliadwy.

Ni ragwelir y bydd cyflwyno'r model newydd yn arwain at unrhyw effeithiau negyddol. Pwrpas yr amcanion a gynigir yw gwella'r cyfleoedd sydd ar gael i bobl Cymru, drwy ddarparu model cyllido a fydd yn sicrhau parhad buddsoddiadau rhanbarthol a fyddai'n cael eu colli fel arall pan fydd y DU yn gadael yr Undeb Ewropeaidd.

Sut bydd effaith y cynnig yn cael ei monitro a'i gwerthuso wrth i'r cynnig ddatblygu, ac ar ôl iddo ddod i ben?

Ein nod yw creu system fonitro a gwerthuso effeithiol fel rhan o'n dull gweithredu sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, yn unol â *Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol*, i sicrhau bod rhaglenni a pholisïau'n cael eu cyflawni'n effeithiol. Mae angen i'n trefniadau olynol ar gyfer buddsoddi rhanbarthol gynnal safonau uchel o ran polisïau sy'n seiliedig ar dystiolaeth, a bod yn fwy cymesur ac addas i ofynion Cymru ar yr un pryd.

Y sefyllfa ar hyn o bryd

Mae rheoliadau'r UE yn mynnu safonau uchel ar gyfer gweithgareddau monitro a gwerthuso ar lefelau rhaglenni a phrosiectau, er mwyn profi gwerth am arian ac effaith. Gan fod y rhain yn ofynion rheoliadol gan yr UE, mae'n bosibl defnyddio cyllid Ewropeaidd i gefnogi gweithgareddau monitro a gwerthuso. Mae gan Lywodraeth Cymru dîm o ddadansoddwyr ac ymchwilwyr proffesiynol, ac mae prosiectau hefyd yn defnyddio ymchwilwyr ac ymgynghorwyr i werthuso'n annibynnol ac i brofi'r cynnydd a'r effaith.

Mae'r adborth gan randdeiliaid (mae rhagor o fanylion ar gael yn y crynodeb o'r papur gwaith¹⁴) yn dangos cefnogaeth gref i gryfhau, monitro a gwerthuso yn y dyfodol, ond bod angen hefyd inni wneud ein systemau yn fwy cymesur.

Ein nod

Rydym am i ymyriadau yn y dyfodol orfod bodloni gofynion monitro drwy set gyffredin o ddangosyddion y gellir eu rhoi ar waith ar draws ein fframwaith cenedlaethol. Ond, gallai rhanbarthau gynnwys dangosyddion ychwanegol ar gyfer cynlluniau penodol. Bydd y dangosyddion yn cyd-fynd â strwythur y broses o fesur y cynnydd a wneir i gyflawni'r nodau llesiant o dan *Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol*, ond ni fyddant yn defnyddio'r Dangosyddion Llesiant¹⁵ i fesur cynnydd rhaglenni neu brosiectau unigol.

Dylid mabwysiadu prosesau monitro er mwyn gallu deall, ar unrhyw gam yn y broses gyflawni, pa gynnydd sy'n cael ei wneud yn erbyn dangosyddion y prosiect a'r rhaglen.

Dylai gweithgareddau gwerthuso roi dealltwriaeth o sut mae'r ymyriad yn cael ei roi ar waith, neu sut cafodd ei roi ar waith, beth oedd effeithiau'r ymyriad, ar bwy, sut a pham. Dylai gweithgareddau gwerthuso hefyd ystyried y gwahaniaeth tymor hir, a chymharu perfformiad y rhanbarthau â'i gilydd a gweddill y DU, ac ar draws Ewrop hefyd yn unol â safonau'r Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd.

¹⁴ <https://llyw.cymru/buddsoddi-rhanbarthol-cynigion-ar-gyfer-monitro-gwerthuso>

¹⁵ <https://llyw.cymru/sut-mae-mesur-cynnydd-cenedl-dangosyddion-cenedlaethol>

Mae ein cynigion ar gyfer buddsoddi rhanbarthol yn cynnig cyfleoedd i elfennau sylweddol o weithgareddau monitro a gwerthuso gael eu cynnal ar lefelau rhanbarthol a lleol – mae hyn yn ddibynnol ar sicrhau gallu a chapasiti digonol yn y maes hwn.

Rydym ni'n cynnig bod system gydgysylltiedig a chydweithredol o weithgareddau monitro a gwerthuso yn cael ei datblygu, ar lefel genedlaethol ac ar lefel rhanbarthol. Yn y sefyllfa hon, byddai gan bob rhanbarth ei dîm monitro a gwerthuso ei hun, a fydd yn penderfynu sut y dylid monitro a gwerthuso rhaglenni rhanbarthol a lleol, ac yn gyfrifol am sicrhau bod y gweithgareddau hyn yn cael eu cyflawni. Byddai rhai swyddogaethau strategol yn cael eu cadw ar y lefel genedlaethol, er mwyn helpu i bennu a goruchwyllo'r gofynion monitro a gwerthuso ar gyfer rhaglenni a blaenoriaethau cenedlaethol.

Byddai'r gweithgareddau ar lefel genedlaethol hefyd yn cynnwys adolygiadau thematig a metawerthusiadau o'r holl weithgareddau monitro a gwerthuso a gynhaliwyd ar bob lefel drwy adolygu, dadansoddi, dwyn ynghyd ac adrodd am ganfyddiadau gwerthusiadau unigol. Er mwyn osgoi dyblygu a hybu cydweithio, byddai'r rôl genedlaethol yn cynnwys ychydig o waith goruchwyllo a chyd-drefnu gweithgareddau er mwyn creu cyswllt â strwythurau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol.

I gyflawni hyn, bydd angen cyllid ac arbenigedd ar y lefel briodol ar gyfer monitro a gwerthuso. Bydd hyn yn cynnal ein dull presennol sy'n seiliedig ar dystiolaeth, ac yn manteisio'n llawn ar y cyfleoedd i ddatganoli mwy o gyfrifoldebau i'r rhanbarthau.

Beth mae angen inni ei wneud

1. Cynnal safonau uchel ar gyfer polisïau sy'n seiliedig ar dystiolaeth, gan greu system fonitro a gwerthuso fwy cymesur yn unol â *Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol*.
2. Sicrhau bod dystiolaeth gadarn yn cael ei chyflwyno ynghylch perfformiad y system buddsoddi rhanbarthol ar lefel prosiect unigol, thematig, rhanbarthol a chenedlaethol.
3. Sicrhau cydbwysedd rhwng dysgu ffurfiannol ac atebolrwydd.
4. Pan fo'n briodol, sefydlu set gyson o ddangosyddion y gellir eu defnyddio i gymharu ymyriadau ac ardaloedd daearyddol, ac sy'n cyd-fynd ag amcanion Llywodraeth Cymru.
5. Cynnal arferion gorau a hybu arloesedd wrth ddefnyddio dulliau gwerthuso.
6. Sicrhau bod y gwersi a ddysgwyd ac arferion gorau yn cael eu rhannu ledled Cymru.